

# Spis treści

## CZĘŚĆ OGÓLNA

### Zjawiska immunologiczne w chorobach zakaźnych i pasożytniczych

|                                                                  |    |
|------------------------------------------------------------------|----|
| — Janusz Ślusarczyk . . . . .                                    | 15 |
| Rys historyczny . . . . .                                        | 15 |
| Wprowadzenie . . . . .                                           | 16 |
| Odporność nieswoista . . . . .                                   | 18 |
| Odporność swoista . . . . .                                      | 23 |
| Mechanizmy immunologiczne w zakażeniach bakteryjnych . . . . .   | 24 |
| Mechanizmy immunologiczne w zakażeniach wirusowych . . . . .     | 26 |
| Mechanizmy immunologiczne w zakażeniach pasożytniczych . . . . . | 28 |
| Mechanizmy immunologiczne w zakażeniach grzybiczych . . . . .    | 29 |

### Związki między gospodarzem a patogenem — Janusz Ślusarczyk . . . . . 31

|                                                                                  |    |
|----------------------------------------------------------------------------------|----|
| Interakcje gospodarz–patogen . . . . .                                           | 31 |
| Określenia i definicje charakteryzujące związki gospodarza z patogenem . . . . . | 33 |

### Etiopatogeneza chorób zakaźnych — Zdzisław Dziubek . . . . . 35

### Metody rozpoznawania chorób zakaźnych — Jacek Juszczyk . . . . . 38

### Leczenie etiotropowe — Jerzy Janeczko . . . . . 46

|                             |    |
|-----------------------------|----|
| Antybiotyki . . . . .       | 50 |
| Chemioterapeutyki . . . . . | 59 |

### Posocznica (wstrząs septyczny) — Zdzisław Dziubek . . . . . 64

### Zakażenia szpitalne — Jacek Juszczyk . . . . . 70

### Epidemiologia, etiologia, źródła zakażenia, drogi szerzenia, klinika . . . . . 70

### Gorączka — Jerzy Janeczko . . . . . 79

## CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

### Zakażenia wywołane przez bakterie Gram-dodatnie — Zdzisław Dziubek . 87

|                                                              |     |
|--------------------------------------------------------------|-----|
| Zakażenia gronkowcowe . . . . .                              | 87  |
| Zakażenia paciorkowcowe . . . . .                            | 90  |
| Zakażenia pneumokokowe . . . . .                             | 95  |
| Błonica . . . . .                                            | 97  |
| Listerioza . . . . .                                         | 99  |
| Różyczka . . . . .                                           | 101 |
| Wąglik . . . . .                                             | 102 |
| Tężec . . . . .                                              | 103 |
| Zatrucie jadem kiełbasianym . . . . .                        | 105 |
| Zgorzel gazowa i inne zakażenia <i>Clostridium</i> . . . . . | 106 |

### Zakażenia wywołane przez bakterie Gram-ujemne . 110

|                                                                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Zakażenia meningokokowe — Zdzisław Dziubek . . . . .                                                             | 110 |
| Zakażenia <i>Proteus species</i> — Zdzisław Dziubek . . . . .                                                    | 112 |
| Zakażenia pałeczką okrężnicy — Zdzisław Dziubek . . . . .                                                        | 113 |
| Zakażenia pałeczką ropy błękitnej — Zdzisław Dziubek . . . . .                                                   | 114 |
| Dur brzuszny — Maria Olszyńska-Krowicka . . . . .                                                                | 116 |
| Dury rzekome — Maria Olszyńska-Krowicka . . . . .                                                                | 119 |
| Inne salmonellozy — Maria Olszyńska-Krowicka . . . . .                                                           | 120 |
| Czerwonka bakteryjna — Maria Olszyńska-Krowicka . . . . .                                                        | 122 |
| Zakażenia wywołane przez <i>Haemophilus influenzae</i> — Piotr Kajfasz . . . . .                                 | 124 |
| Zakażenia <i>Klebsiella</i> , <i>Enterobacter</i> , <i>Serratia</i> , <i>Hafnia</i> — Zdzisław Dziubek . . . . . | 127 |
| Krzusiec — Piotr Kajfasz . . . . .                                                                               | 128 |
| Legionellozy — Piotr Kajfasz . . . . .                                                                           | 132 |
| Pastereloza — Zdzisław Dziubek . . . . .                                                                         | 134 |
| Tularemia — Zdzisław Dziubek . . . . .                                                                           | 135 |
| Bruceloza — Zdzisław Dziubek . . . . .                                                                           | 137 |
| Choroba kociego pazura — Zdzisław Dziubek . . . . .                                                              | 139 |
| Nosaczka — Zdzisław Dziubek . . . . .                                                                            | 140 |
| Jersyniozy — Zdzisław Dziubek . . . . .                                                                          | 141 |
| Dżuma — Zdzisław Dziubek . . . . .                                                                               | 142 |
| Cholera — Zdzisław Dziubek . . . . .                                                                             | 144 |

### Inne choroby bakteryjne — Zdzisław Dziubek . 147

|                                               |     |
|-----------------------------------------------|-----|
| Angina . . . . .                              | 147 |
| Zakażne zatrucia pokarmowe . . . . .          | 148 |
| Zakażenia mieszaną florą beztlenową . . . . . | 151 |
| Promienica . . . . .                          | 152 |
| Nokardioza . . . . .                          | 153 |
| Mykoplasmozy . . . . .                        | 154 |
| Chlamydiozy . . . . .                         | 155 |

### Mykobakteriozy — Zdzisław Dziubek . 159

|                |     |
|----------------|-----|
| Trąd . . . . . | 159 |
|----------------|-----|

|                                                                            |     |
|----------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Krętkowice — Zdzisław Dziubek</b>                                       | 162 |
| Borelioza z Lyme                                                           | 162 |
| Dur powrotny                                                               | 165 |
| Leptospirozy                                                               | 166 |
| <b>Riketsjozy — Zdzisław Dziubek</b>                                       | 169 |
| Dur wysypkowy epidemiczny                                                  | 170 |
| Gorączka okopowa (pięciodniowa)                                            | 171 |
| Gorączka Q                                                                 | 172 |
| Gorączka śródziemnomorska                                                  | 172 |
| Ehrlichioza                                                                | 173 |
| <b>Zakażenia wywołane przez DNA-wirusy</b>                                 | 174 |
| Zakażenia wirusem <i>varicella-zoster</i> — Maria Olszyńska-Krowicka       | 174 |
| Zakażenia wirusem opryszczki zwykłej — Piotr Kajfasz                       | 178 |
| Mononukleozą zakaźną — Piotr Kajfasz                                       | 182 |
| Cytomegalia — Piotr Kajfasz                                                | 186 |
| Rumień zakaźny — Piotr Kajfasz                                             | 189 |
| Rumień nagły (gorączka trzydniowa) — Piotr Kajfasz                         | 191 |
| Zakażenie adenowirusami — Piotr Kajfasz                                    | 192 |
| <b>Zakażenia wywołane przez RNA-wirusy</b>                                 | 194 |
| Grypa — Maria Olszyńska-Krowicka                                           | 194 |
| Zakażenia enterowirusami — Maria Olszyńska-Krowicka                        | 199 |
| Odra — Maria Olszyńska-Krowicka                                            | 204 |
| Różyczka — Piotr Kajfasz                                                   | 206 |
| Nagminne zapalenie ślinianek (świnka) — Maria Olszyńska-Krowicka           | 209 |
| Wścieklizna — Zdzisław Dziubek                                             | 212 |
| Zakażenia arbowirusowe — Zdzisław Dziubek                                  | 216 |
| Wirusowe gorączki krwotoczne — Zdzisław Dziubek                            | 218 |
| <b>Zakażenia wirusami hepatotropowymi — Jacek Juszczyk</b>                 | 224 |
| Wirusowe zapalenie wątroby typu A                                          | 226 |
| Wirusowe zapalenie wątroby typu E                                          | 227 |
| Wirusowe zapalenie wątroby typu B                                          | 228 |
| Wirusowe zapalenie wątroby typu D                                          | 238 |
| Wirusowe zapalenie wątroby typu C                                          | 239 |
| Wirusowe zapalenie wątroby typu nie A—E                                    | 241 |
| Wirusowe zapalenie wątroby wywołane wirusami pierwotnie niehepatotropowymi | 241 |
| <b>Grzybice głębokie — Martyna Wierzbička</b>                              | 242 |
| Grzybica kropidlakowa (aspergiloza)                                        | 242 |
| Kandydoza                                                                  | 245 |
| Kryptokokoza                                                               | 245 |

|                                                                                              |            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Mukormykoza . . . . .                                                                        | 246        |
| Monosporioza . . . . .                                                                       | 247        |
| Sporotrychoza . . . . .                                                                      | 247        |
| Histoplazmoza . . . . .                                                                      | 247        |
| Blastomykoza (drożdżycza północnoamerykańska) . . . . .                                      | 248        |
| Kokcydiodomykoza . . . . .                                                                   | 249        |
| <b>Inwazje pierwotniaków — pasożytów przewodu pokarmowego — Zbigniew Pawłowski . . . . .</b> | <b>250</b> |
| Giardioza . . . . .                                                                          | 250        |
| Kryptosporidioza . . . . .                                                                   | 252        |
| Pełzakowica . . . . .                                                                        | 253        |
| Inwazje innych pierwotniaków przewodu pokarmowego . . . . .                                  | 258        |
| <b>Inwazje pierwotniaków — pasożytów pozajelitowych — Zbigniew Pawłowski . . . . .</b>       | <b>260</b> |
| Toksooplazmoza . . . . .                                                                     | 260        |
| Pneumocystoza . . . . .                                                                      | 267        |
| Rzęsistkowica . . . . .                                                                      | 269        |
| Inwazje innych pierwotniaków pozajelitowych . . . . .                                        | 270        |
| <b>Inwazje pierwotniaków „egzotycznych” — Zbigniew Pawłowski . . . . .</b>                   | <b>272</b> |
| Zimnica (malaria) . . . . .                                                                  | 272        |
| Trypanosomatozy . . . . .                                                                    | 276        |
| Leiszmaniozy . . . . .                                                                       | 278        |
| Inwazje egzotycznych pierwotniaków jelitowych . . . . .                                      | 279        |
| <b>Inwazje nicieni przewodu pokarmowego — Zbigniew Pawłowski . . . . .</b>                   | <b>280</b> |
| Owsica (enterobioza) . . . . .                                                               | 280        |
| Glistnica (askarioza) . . . . .                                                              | 282        |
| Trichurioza . . . . .                                                                        | 283        |
| Węgorzycza (strongyloidoza) . . . . .                                                        | 285        |
| Inwazje innych nicieni przewodu pokarmowego . . . . .                                        | 287        |
| <b>Inwazje tasiemców — Zbigniew Pawłowski . . . . .</b>                                      | <b>289</b> |
| Tasiemczycza <i>Taenia saginata</i> . . . . .                                                | 289        |
| Tasiemczycza <i>Taenia solium</i> . . . . .                                                  | 290        |
| Hymenolepioza . . . . .                                                                      | 291        |
| <b>Robaczyce tkankowe — Zbigniew Pawłowski . . . . .</b>                                     | <b>293</b> |
| Wągrzyca <i>Taenia solium</i> . . . . .                                                      | 293        |
| Bąblowica wywołana przez <i>Echinococcus granulosus</i> . . . . .                            | 295        |

|                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------|-----|
| Bąblowica wywołana przez <i>Echinococcus multilocularis</i> . . . . . | 297 |
| Włośnica . . . . .                                                    | 298 |
| Toksokaroza (zespół larwy wędrującej trzewnej) . . . . .              | 303 |
| Zespół larwy wędrującej skórnej . . . . .                             | 304 |
| Inwazje przywr wątrobowych . . . . .                                  | 304 |

## **Robaczyce „egzotyczne” — Zbigniew Pawłowski . . . . . 305**

|                                                       |     |
|-------------------------------------------------------|-----|
| Schistosomoza (bilharczoza) . . . . .                 | 305 |
| Filariozy . . . . .                                   | 306 |
| „Egzotyczne” robaczyce przewodu pokarmowego . . . . . | 308 |
| Inne „egzotyczne” robaczyce tkankowe . . . . .        | 309 |

## **Wyodrębnione zespoły kliniczne . . . . . 313**

|                                                                                             |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu — <i>Jerzy Janeczko</i> . . . . .                | 313 |
| Biegunki zakaźne — <i>Zdzisław Dziubek</i> . . . . .                                        | 331 |
| Eozynofilia — <i>Maria Olszyńska-Krowicka</i> . . . . .                                     | 334 |
| Zespół nabytego upośledzenia odporności (AIDS) — <i>Jacek Juszczyk</i> . . . . .            | 337 |
| Zakażenia u chorych z upośledzeniem odporności (bez AIDS) — <i>Jacek Juszczyk</i> . . . . . | 355 |
| Zakażenia powolne — <i>Jacek Juszczyk</i> . . . . .                                         | 368 |
| Zakażenia pre- i perinatalne — <i>Zdzisław Dziubek</i> . . . . .                            | 374 |
| Limfadenopatie — <i>Zdzisław Dziubek</i> . . . . .                                          | 381 |
| Ukąszenie przez jadowite gady — <i>Zdzisław Dziubek</i> . . . . .                           | 387 |

## **Inne zagadnienia . . . . . 390**

|                                                                                                |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Zapobieganie i zwalczanie chorób zakaźnych — <i>Wiesław Magdzik</i> . . . . .                  | 390 |
| Zasady profilaktyki przy wyjeździe do strefy tropikalnej — <i>Zbigniew Pawłowski</i> . . . . . | 401 |
| Legislacja chorób zakaźnych — <i>Wiesław Magdzik</i> . . . . .                                 | 404 |